

Iram Khawaja, Dorte Kousholt og Charlotte Mathiassen

Insisterende nytænkning af inklusion, fællesskab og følelser?

I en tid hvor vi debatterer om og på hvilke måder forskningsfriheden er i fare og hvor arbejdsvilkårene på de forskellige forskningsinstitutioner er under pres, er det opløftende at kunne dele med vores læserkreds artikler, der formidler nytænkende, provokerende og insisterende forskning. Nummeret rummer to artikler, der er baseret på professortilrædelsesforelæsninger. Artiklerne viser, hvordan forskning der har fået tid til at vokse, forme og bevæge sig – nogle gange ad omveje og vildveje – kan generere både omfattende og nytænkende indsigt, skubbe til og pirre vores forståelser og udvikle samarbejde med samfundsforandrende kraft. Den slags artikler giver indblik i forfatternes respektive forskningsfelter, men også anledning til at værdsætte årelange engagementer i at udvikle forståelser for bestemte problemstillinger og praksisfelter ved kontinuerligt at udvikle begreber, metodologier og samarbejder, der skubber, flytter og maser både på forskningen og på forskeren.

De forskellige artikler i dette nummer af Nordiske Udkast kredser om fællesskab, følelser og identitet. Centralt er blandt andet, hvordan fællesskab, følelser og identitet er forbundne og indvævet i brud, træghed og forandringer i praksis. Der er også fokus på hvordan identitet og tilblivelse må forstås som sociale og affektivt medierede processer. Disse

grundideer- og tanker udfoldes, udfordres og anvendes på forskellig vis i bidragene til dette nummer, som i det følgende vil blive introduceret.

Ledelse er tilsyneladende svaret på en mangfoldighed af udfordringer, så hvordan tænke om ledelse og effekter af ledelse? Dorte Staunæs har redigeret sin professorforelæsning til artiklen *Misundelse, skam og uskyld. Postpsykologiske tanker om subjektivering, selvledelse og nye motivationsteknologier*. Staunæs forstår *affekt og diversitet* som to relevante nedslag i en (post)psykologisk forskning i det hun præsenterer som 'performative effekter af nye motivationsteknologier'. Motivationsteknologier skal her forstås som fx forskellige redskaber der tages i brug i skolen, der på en gang skal kortlægge elevernes progression og arbejde på deres motivation til at ville lære mere. Som læser bliver man ført igennem forskellige nedslag i Staunæs' (post)psykologiske forskning – fra folkeskolen til ledelse og policy arbejde. Et centralt fokus er affekt og følelsesøkonomi og her trækker forfatteren særligt de 'grimme' følelser frem. Sådanne 'grimme følelser' er ifølge forfatteren f.eks. misundelse, forfængelighed og skam. Og hun argumenterer for at forskellige motivationsteknologier både er funderet i og medproducerer disse følelser.

Derudover fokuserer forfatteren på 'upåagtede stemninger og praksisser, der dukker op, når motivationsteknologierne opererer i feltet køn, etnicitet og race'. I artiklen tydeliggøres, at når tilgangen betegnes 'post-psykologi' så skal det forstås som en gen-tænkning af psykologien, hvor samtidens kompleksitet har indflydelse på, hvordan psykologi kan og skal tænkes nu. Det centrale her er både, hvordan psykologi bliver til, men også hvordan den skaber de psykologiske fænomener – f.eks. motivation – som den traditionelt har søgt at beskrive og forklare.

Fra dette postpsykologiske bidrag til nedslag i udforskningen af skolefeltet bevæger vi os tættere på børnenes sociale hverdag i skolen og retter fokus på hvordan skolen har/kan have effekter i det enkelte barns liv. Christina Poulsen tager i sin artikel *Inklusion – muligheder og begrænsninger for deltagelse belyst gennem børns perspektiver på deres skoleliv* udgangspunkt i det forhold, at skolen på en gang er en helt central kontekst i forhold til at vokse op og gøre sig gældende i samfundet, men samtidig for nogle børn bliver et sted, der bliver irrelevant eller ikke tilgængeligt. Det er en problematik, der har præget skolen historisk set om end det er foregået på varierende måder og har taget varierende former.

Som Poulsen påpeger har kategoriseringer, der problematiserer det enkelte barn og/eller den enkelte familie varieret, men personlig lidelse og udskillelse har kontinuerligt været en del af skolens praksis. Artiklen stiller det fortsat aktuelle spørgsmål: Hvad handler inklusion om, når man ser det fra børnenes perspektiver? Og når vi inddrager skolens institutionelle betingelser konsekvent? Ved at analysere børnenes livsførelse retter artiklen fokus på hvordan børnene arbejder på at få deres skoleliv til at hænge sammen på måder hvor aktiviteter, relationer og personlige anliggender går i spænd. Når man tager afsæt i analyser af børns deltagelsesmuligheder og forbinder dem med situerede samspil og

skolens institutionelle betingelser, så bliver det, som vi kan se i artiklen, muligt at forstå inklusion som et spørgsmål om at udvikle fælles rådighed i en modsigelsesfuld skolepraksis. Det modsigelsesfulde knytter sig til, at skolens opgave både er at kvalificere optimalt og behandle lige, samt at individualisere og skabe fællesskaber blandt eleverne.

En af artiklens centrale analytiske pointer er, at skoler har forskellige betingelser for at håndtere skolens modsigelsesfulde opgave og arbejde med de situationer, hvor børn kommer i vanskeligheder. Der er med andre ord tale om to vigtige artikler, som på hver sin måde bidrager til at forstå aktuelle problemstillinger i skolens hverdag.

I næste artikel får vi mulighed for videre at forfølge spørgsmål om hvordan vi skal forstå inklusion og fællesskab – særlig får vi indblik i hvordan dette tema kan flette sig sammen med og ind i en forskerkarriere og et forskningssamarbejde. I Line Lerche Mørcks artikel *Mo(ve)ments Beyond Marginalization* behandles spørgsmål om samfundsmæssig inklusion og fællesskabspraksisser i relation til marginalisering og muligheder for overskridelse af marginale positioner og bandeinvolvering. Forfatteren fører os igennem sit forskningsarbejde, som kombinerer praksisudvikling, metodeudvikling og teoriudvikling og viser teoretiske bevægelser knyttet til at teoretisere grænsefællesskaber, læring og overskridelse af marginalisering.

Bidraget er baseret på forfatterens professorat-tiltrædelsesforelæsning og retter fokus på mulighederne for at overskride marginalisering og radikaliserings i bande-rockermiljøet. Artiklen forklarer blandt andet at der er et stort flow og udskiftning i bandemiljøer og udfolder nogle bud på, hvad man kan forstå som betingelser for det. Artiklen viser, hvorfor der er brug for viden om og diskussion af exit muligheder. Forankret i social praksis teori og kritisk psykologi udvikler Mørck en særlig mo(ve)ment metodologi til at indfange

subjekters bevægelser på tværs og på trods. Hensigten med denne metodologi er at arbejde hen imod en helhedsorienteret og fællesskabsbaseret forebyggelse. Et centralt element er i denne forbindelse medforsker konceptet, hvor den udforskede positioneres som samarbejdende co-researcher. Line Lerche Mørck drager os med ind i en konfliktuel samfundsmæssig problemstilling på en måde, som viser forskelle og konflikter i samfundet omkring mennesker, der oplever sig forbigået og overset.

Forhandlingen af det konfliktuelle og muligheden for at skabe et nyt liv er også et tema, der kommer til udtryk hos Ditte Shapiro, som baseret på sin Ph.d.-afhandling *Familieliv på flugt – Syriske familiers oplevelse af brud og genskabelse af hverdagsliv*, skriver om hvordan syriske flygtningefamilier håndterer de komplekse flugt- og genetableringsforløb i opbygningen af et nyt liv i Danmark. Ud fra et subjekt-teoretisk udgangspunkt med rødder i kritisk psykologi og social praksis teori undersøges familien som et konfliktuelt fællesskab der må gå igennem mange brud og daglige bestræbelser på at skabe et sammenhængende liv.

Artiklen skriver sig ind i de aktuelle temaer om flygtningekrise og hvordan flygtninge situationen skal håndteres. Den er et meget relevant bidrag til at forstå hvad der har betydning set fra de implicerede familiers perspektiv til at blive en del af det danske samfund. Derudover kastes der et nyt lys over hvilke konsekvenser det har, når mennesker ikke bliver lukket ind i samfundet.